



KIMYO DARSINI O'QUVCHILARGA QIZIQARLI VA INTERAKTIV USULLARDA TASHKILLASHTIRISH

Asenov Azat Keulimjayevich

Qoraqalpog'iston Respublikasi, Mo'ynoq tumani
10-sonli maktabining kimyo fani o'qituvchisi

Koshkinbaeva Guldana Altinbay qizi

Qoraqalpog'iston Respublikasi, Mo'ynoq tumani
10-sonli maktabining 11-sinf o'quvchisi

Urazgalieva Nurjanat Marqabay qizi

Qoraqalpog'iston Respublikasi, Mo'ynoq tumani
10-sonli maktabining 9-sinf o'quvchisi

Ungarov Nurbek Tagibergen o'g'ili

Qoraqalpog'iston Respublikasi, Mo'ynoq tumani
10-sonli maktabining 9-sinf o'quvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11201227>

Annotaciya: Maqolada kimyo darsini o'quvchilarga qiziqarli va ineraktiv usullarda tashkillashtirish haqida so'z yuritilib, namuna sifatida qiziqarli va ineraktiv usullardan ,oyinlardan tavsiyalar keltiriladi va o'quv usullarining , o'yinlarining o'quvchilarda kompetentsiyalarni shakllantirishda,tafakkurini oshirishdagi muhim omillar haqida to'xtab o'tilgan.

Kalit so'zlar: Amaliy tajribalar ,intellekt xaritalari, didaktik o'yinlar ,kontekst matnli topshiriqlar ,muammoli ta'lim usullari ,loyihalashtirish kundalik hayot bilan bog'lash, qiziqarli ma'lumotlar va faktlar

Bugungi kunda mamlakatimizda bosib o'tgan taraqqiyot yo'lining chuqur taxlili, jahon bozori konunkurensasi keskin o'zgarib raqobat tobora kuchayib borayotgani davlatimizni yanada barqorar va jadal suratlar bilan rivojlantrish uchun mutlaqo yangicha yondashish hamda tamoillarni ishlab chiqish va ro'yobga chiqarishni taqoza etmoqda. Jahon hamjamiyati, birinchi navbatda ilm axli insoniyat taraqqiyoti, jamiyat rivoji yo'lidagi barcha sohalarni jadal rivojlantirish va kelajak avlodlarga boy tabiiy meros qoldirishga qaratilgan e'tiborni tobora kuchaytirmoqda.

Shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchilarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatib kelingan edi. Bunday usul o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy izlanish tashabbuskorlikni so'ndirar edi. Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interfaol uslublar (innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalari)dan foydalanib, ta'limning samaradorligini ko'tarishga bo'lgan qiziqish e'tibor kundankunga kuchayib bormoqda. Vatanimiz kelajagi bo'lgan yoshlarni zamonaviy talablari asosida kimyo fannini bilishligi va ko'nikmalarga ega





bo'lishligi, vatanparvar, manaviyati yuksak shaxs etib shakillatirishda ta'lim-tarbiyaning ulkan beqiyos hissasi bor.

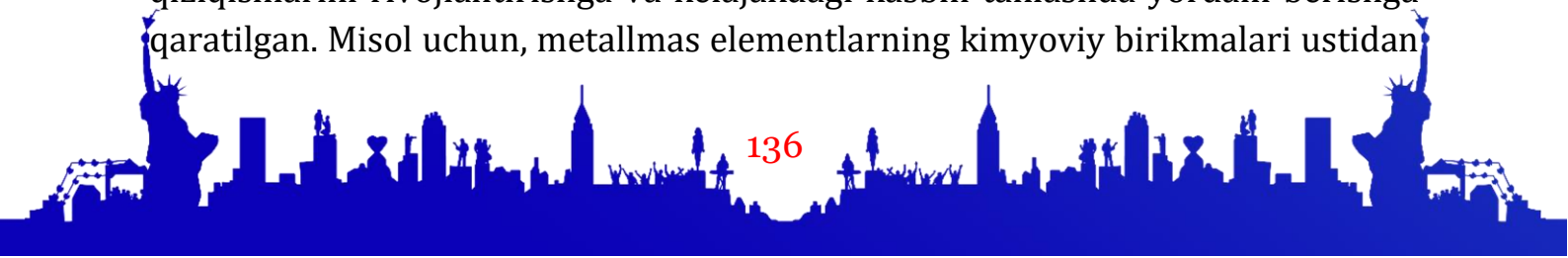
Kimyo fanini o'quvchilarga yanada qiziqarli qilish uchun quyidagi usullar tavsiya etiladi:

Amaliy tajribalar: O'quvchilarni laboratoriya ishlariga jalb qilish, kimyoviy reaksiyalarni amalda ko'rsatish orqali nazariy bilimlarni mustahkamlashdir. Kimyo fanida amaliy tajribalar juda muhimdir, chunki ular nazariy bilimlarni amalda qo'llash va tushunish imkonini beradi. Kimyo fanidan amaliy tajribalar o'tkazish uchun turli manbalar va videolar mavjud. Masalan, internetda kimyo fanidan amaliy tajribalar bo'yicha videolar mavjud. Shuningdek, kimyo fanining asosiy tushunchalari va tajribalar haqida ma'lumot olish uchun Vikipediya sahifasiga ham murojaat qilishingiz mumkin.

Intellekt xaritalari: Mavzularni tushunishda yordam beradigan va o'quvchilarning xotirasini kuchaytiradigan vizual vositalardan foydalanish. Kimyo fanida intellekt xaritalarni qo'llash, o'quvchilarga murakkab kimyoviy tushunchalarni tizimli va vizual tarzda tushunishga yordam beradi. Intellekt xaritalari, ya'ni konsept kartalari yordamida o'quvchilar kimyoviy elementlar, ularning xossalari, kimyoviy reaksiyalar va boshqa ko'plab mavzularni o'zaro bog'liq holda ko'rishlari mumkin.

Kontekst matnli topshiriqlar: Real hayotiy vaziyatlarga asoslangan masalalar yordamida o'quvchilarni fanga qiziqtirish. Kimyo fanida kontekst matnli topshiriqlardan foydalanish, o'quvchilarga murakkab kimyoviy tushunchalarni aniq va amaliy misollar orqali tushunishga yordam beradi. Bu usul, nazariy bilimlarni amaliyotga qo'llashni osonlashtiradi va o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Didaktik o'yinlar: O'quvchilarning yoshiga va qiziqishlariga mos keladigan o'yinlar orqali darslarni yanada jonli va qiziqarli qilish. Kimyo fanida didaktik o'yinlar o'qitish jarayonini jonlantirish va o'quvchilarning qiziqishini oshirish uchun juda foydali. Ushbu o'yinlar turli xil didaktik masalalarni muhokama qilish, tasniflash, tanlash talablari va mezonlarini ko'rsatish, shuningdek, kimyo darsining turli bosqichlarida didaktik o'yinlardan foydalanish variantlarini taklif etish imkonini beradi. Didaktik o'yinlar orqali o'quvchilar kimyo fanini yanada chuqurroq tushunishlari va uni amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. O'yinlar, shuningdek, o'quvchilarni tabiatni bilish usullarini o'rganishga, zamonaviy texnika va ishlab chiqarishga bo'lgan qiziqishlarini rivojlantirishga va kelajakdagi kasbni tanlashda yordam berishga qaratilgan. Misol uchun, metallmas elementlarning kimyoviy birikmalari ustidan





sud o'yini, "Xatoni top" o'yini, "Maydonni to'ldiring" kabi o'yinlar o'quvchilarda kimyo bilimini amaliyotda o'rganishga yordam beradi.

Muammoli ta'lim usullari: O'quvchilarga muammoli vaziyatlarni hal qilish orqali mustaqil fikrlashni rivojlandiradi.

Loyihalashtirish: O'quvchilarni turli loyihalarda ishtirok etishga undash, masalan, atrof-muhitni muhofaza qilish yoki yangi materiallar yaratish bo'yicha loyihalar.

Kundalik hayot bilan bog'lash: Kimyo fanini o'quvchilarning kundalik hayoti bilan bog'lash, masalan, oziq-ovqat kimyosi yoki uy-ro'zg'or kimyoviy moddalari haqida ma'lumot berish.

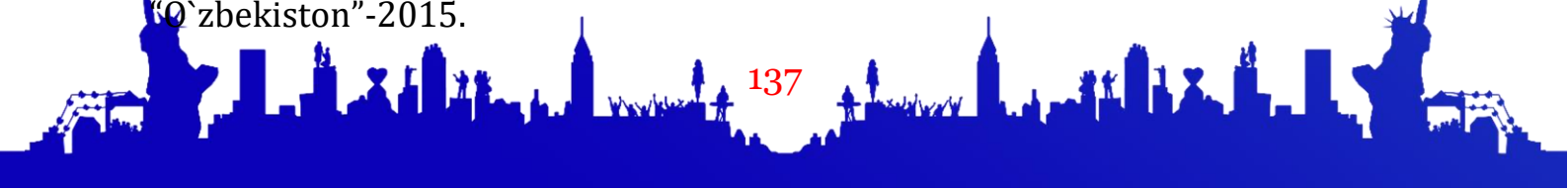
Qiziqarli ma'lumotlar va faktlar: Kimyo faniga oid qiziqarli faktlar va kashfiyotlar haqida gapirish, bu o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.

Bu tavsiyalar kimyo fanini o'quvchilarga yanada qiziqarli va tushunarli qilishga yordam beradi.

Xulosa. Taklif etilgan qiziqarli va ineraktiv ta'lim usullarini maqsadidan kelib chiqib, darslarda foydalanish mumkin, bu o'qituvchidan o'ziga xos yondashuv talab etadi. To'g'ri tanlangan va samarali foydalanilgan ta'lim metodlarning barchasi mavzu yuzasidan o'quvchilarda yetarlicha fanga bo'lgan qiziqishini orttirishga, bilim va ko'nikmalar hosil bo'lishiga asos bo'ladi. Bu esa ta'lim sifatini oshishiga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

- 1.Rahmatullaev N.G', Omonov H.T., Mirkomilov Sh.M. Kimyo o'qitish metodikasi. Universitetlar va pedagogika oliy o'quv yurtlarining "Kimyo" mutaxassisliklari uchun darslik. –Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2013.
- 2.Авлаев О.У., Жураева С.Н., Мирзаева С.Р. Таълим методлари: Ўқув-услубий қўлланма. Тошкент. 2017 й. –Б. 208.
- 3.Ҳамидова А. "Кимё ўқитиш методикасининг умумий босқичидан маърузалар матни" Тошкент, 2011.
- 4.Usmanova L.M. Analysis of the level of learning to improve the methods of teaching chemistry on the basis of innovative approaches in pedagogical higher education institutions // «International Journal of Multidisciplinary Research». India.Vol. 8, Issue 6, June 2022. PP. 10- 13.
- 5.Kimyoni o'qitishda zamonaviy texnologiyalar oq'uv qo'llanma/ Ixtiyarova G. Bekchanov D. Ahadov M. Toshkent- 2019.223-230 bet.
6. "Biz bilgan va bilmagan kimyo" M.Primqulov, R.Ziyayev, B.Akbarov,U.Haydarov "O'qituvchi" Nashriyot-matbaa ijodiy uyi Toshkent-2011.108 b. 468 O'tkir zehinlilar kitobi. B.Akbarov, M.Primqulov. Toshkent "O'zbekiston"-2015.





7. Qiziqarli kimyo. T. Do'stmurodov, A. Aloviddinov Akademiya Toshkent 2005.
8. Maqsud Jabborov . Organik kimyo darslarida didaktik o'yinlardan foydalanish . Metodik tavsiya. 2015 yil.
9. Meliboyeva G.S. o'quv qo'llanma "Kimyoni o'qitishda zamonaviy texnologiyalar" Toshkent 2020

